

Jie kalbėjo už mus:

kuo rezistencinės minties paveldas aktualus dabarčiai?

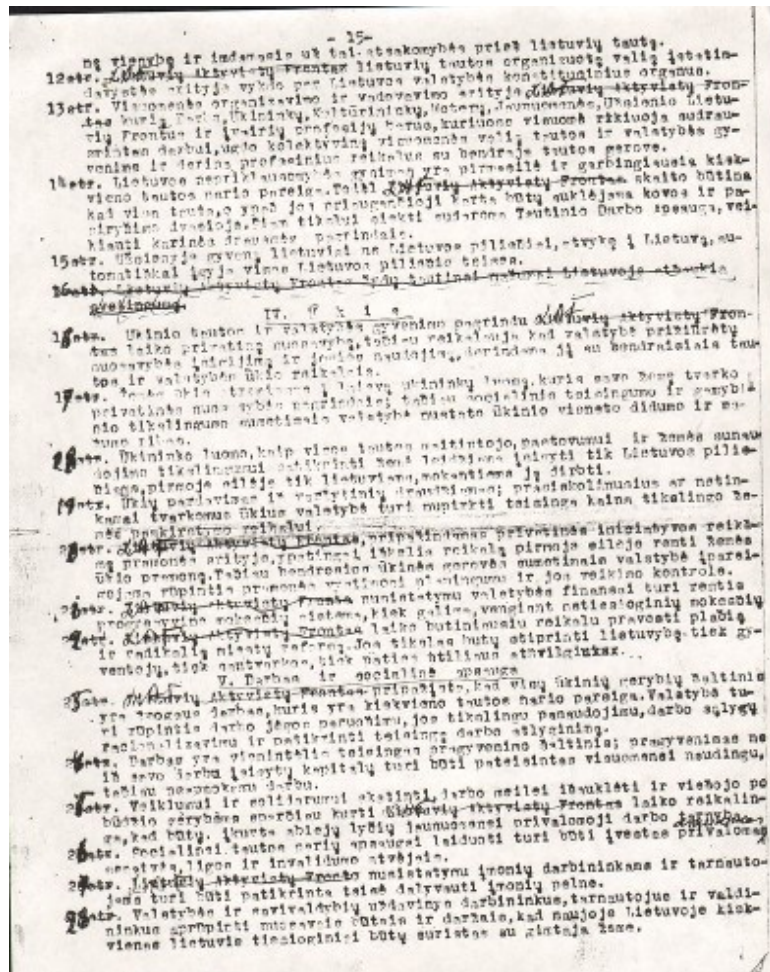
Naujo centro atidarymo proga sveikinu Adolfo Damušio demokratijos studijų centrą, Lietuvos nacionalinę Martyno Mažvydo biblioteką ir ją remiančius Lietuvos valstybės piliečius. Pasidalinu keliais pasiūlymais. Andrius Kulikauskas, ms@ms.lt, VGTU Lektorius.

Martyno Mažvydo bibliotekoje maždaug 20 metų laikomas niekad nesutvarkyta, iš JAV atgabenta dalis Lietuvos įgalotinio, ministro Kazio Škirpos asmeninio archyvo. Bibliotekai sutikus, jį peržiūrėjau. Jame radau svarbų dokumentą, Kazio Škirpos 1951 m. straipsnio juodrašį, kurį jam gražino Kanadoje leidžiamo laikraščio "Nepriklausomos Lietuvos" redaktorius. Juodraštyje paskelbta 1941 m. pavasarį parašyta Lietuvių Aktyvistų Fronto programa, tiktai **išbrauktas 16-tas punktas**:

Lietuvių Aktyvistų Frontas žydų tautinei mažumai Lietuvai atšaukia svetingumą.

o visi tolimesni punktai pernumeruoti.

Siūlau Mažvydo bibliotekai garbingoje vietoje išstatyti šį jos saugomą dokumentą.

Leonas Prapuolenis 1941 m. Kaune paskelbė Lietuvos nepriklausomybę. Jo paskutinę kalbą, 1941 m. rugpjūčio mėn. 6 d., po kurios jį areštavo geštapas, pasirašė LAF Kauno vadovybė, įskaitant ir gerbiamą Adolfą Damušį. Kalboje išsakyti tie patys žodžiai, paimti iš LAF programos:

LAF žydų tautinei mažumai atšaukia svetingumą.

"Išlaisvintas Panevėžietis" savo puslapiuose dešimt tūkstantiniu tiražu išplatino šią kalbą Holokausto įkraščio metu.

Labai prašau Adolfo Damušio demokratijos studijų centro vadovo Vidmanto Valiušaičio viešai apgailestauti, kad Adolfas Damušis savo parašu palaikė šį teiginį.

Kitas istorikas K. Škirpa paskelbė „antisemitu“. Aš klausiau ar kas nors tyrinėjo K. Škirpos palikimą, ar jo veikalai, korespondencija yra išleisti Lietuvoje? Net jo svarbiausioji knyga „Sukilimas Lietuvos valstybingumui atstatyti“ tebėra Lietuvoje neišleista. Nekalbant jau apie jo straipsnių rinkinius, korespondenciją. [...]

Čia tik teisinga būtų pastebėti, kad straipsnio teiginys, ęsq „K. Škirpa yra sakęs, jog Lietuvoje neturėtų būti žydų“, švelniai tariant, neatitinka tikrovės. K. Škirpa taip niekur ir niekam nėra sakęs.

Vidmantas Valiušaitis siūlo paskelbti K.Škirpos knygą, kurioje visi antisemitiniai teiginiai yra išbraukti. Nors jam buvau jau 1941 m. kovo mėnesį asmeniškai parodęs originalą.

Siūlau nacionalinei Martyno Mažvydo bibliotekai paskelbti K.Škirpos originalų 1942 m. rašytą rankraštį su priedais, tarp kurių yra maždaug 20 atsišaukimų raginančių visus žydus išvaryti iš Lietuvos.

Jie kalbėjo už mus. O kas už mus kalba?

Siūlau naujam centrui surengti aptarimą, Kaip atjausti Lietuvos žydus?

Jame mielai dalyvaučiau.

Koks galėtų būti atjautos ženklas, kad gedime Lietuvos žydų?

Sovietai išniekino seniausias Vilniaus žydų kapines. Ant jų pastatė Sporto rūmus. Ketinama pasisavinti sovietų niekšybę, Sporto rūmus paversti europietiškais Kongresų rūmais, ir visiems laikams užsiprašyti prakeikimo.

Siūlau atstatyti seniausias Vilniaus žydų kapines, kad jos matytųsi nuo Gedimino kalno, kaip ženklas, jog atjaučiamo Lietuvos žydus, kurių netekome, ir atšaukiame svetingumo atšaukimą.

PP. Labai gerbiu Vidmantą Valiušaitį, kaip žurnalistą, pakalbinusį a.a. Kazį Bobelį ir užrašusį jo paliudijimą, kad Lietuvių nacionalistų partija 1941 m. jėga nuvertė jo tėvą Jurgį Bobelį, būtent dėl to, kad jisai jai neleido skriausti žydų.